

دریانوردی و لنج‌سازی بندرکنگ با تاکید بر بوم‌مسی

تألیف

د. د. ز. محمد حسن نیا - یعقوب بحری

انتشارات جنوب
تهران، ۱۳۹۷

سرشناسه: حسن‌نیا، محمد، ۱۳۵۴
عنوان و نام پدیدآور: دریانوردی و لنج‌سازی بندرکنگ با تاکید بر بوم مسی / تألیف محمد حسن‌نیا، یعقوب بحری.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات جنوب، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۲۰۷ص: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، نمونه.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۱۴۶-۱-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص [۱۶۹] - ۱۷۳.

موضوع: دریانوردی -- ایران -- بندرکنگ

موضوع: Navigation -- Iran -- BandarKong

موضوع: قایق‌سازی -- ایران -- بندرکنگ

موضوع: Boatbuilding -- Iran -- BandarKong

موضوع: بندرکنگ

موضوع: (Bandar Kong Iran)

شناسه افزود: بحری محمد، ۱۳۴۸

رده بندی دیویی: ۷۳۴.۱۰۹۰۶۲۳

رده بندی کنگره: ۶۷.۵۰۷/۷۴۱۰

شماره کتابشناسی: ۱۱۶-۸۰

انتشارات جنوب

نشانی انتشارات: تهران، خیابان شهید نواب صفوی، کوچه شهید، پلاک ۸، واحد ۴

تلفن: ۰۲۱۶۶۵۷۴۷۶۳-۰۲۱۶۶۵۷۴۷۶۳-۰۲۱۶۶۵۷۴۷۶۳

***

دریانوردی و لنج‌سازی بندرکنگ با تاکید بر بوم مسی

مولف: دکتر محمد حسن‌نیا - یعقوب بحری

ناشر: جنوب

چاپ و صحافی: نسیم

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۱۴۶-۱-۰

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است.

هرگونه بهره‌برداری از این اثر بدون اجازه مؤلف پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: نگاهی به تاریخ آثار تاریخی بندر کنگ
۱۳	وجه تسمیه بندر کنگ
۱۴	نگاهی به تاریخ بندر کنگ و اقلیمات مرانی آن در سنوات گذشته
۲۹	آثار باستانی و تاریخی بندر کنگ
۴۱	فصل دوم: نگاهی به دریانوردی و سفر دریایی مردم بندر کنگ
۶۱	نمونه‌ای از یک سفر دریایی با یک کشتی بادبانی
۶۷	نقش زنان بندرکنگی در فعالیت‌های دریانوردی
۷۱	نگاهی به چرایی افول لنج‌سازی و لنج‌داری در بندر کنگ
۷۴	نگاهی به مقایسه عملکرد کشتی‌های چوبی بادبانی با لنج‌های مدرن دریایی
۷۹	فصل سوم: مسائل فرهنگی دریانوردی بندر کنگ
۸۱	لنج‌داری و مسائل فرهنگی آن در بندر کنگ در بستر تاریخ
۸۴	آواهای دریانوردی دریانوردان بندر کنگ
۱۰۹	فصل چهارم: لنج‌سازی در بندر کنگ
۱۱۱	لنج‌سازی در بندر کنگ و اجزای تشکیل‌دهنده لنج در این بندر
۱۱۸	ساختار کشتی‌های بادبانی و لنج‌ها در بندر کنگ در بستر زمان

۱۳۷	فصل پنجم: دریانوردی بندرکنگ و سوانح آن
۱۴۰	اسامی کشتی‌های بادبانی و لنج‌های غرق‌شده در بندر کنگ
۱۵۰	اسامی برخی از کشتی‌های بادبانی و لنج‌ها در بندر کنگ
۱۵۳	فصل ششم: بوم مسی نماد دریانوردی و لنج‌سازی در بندرکنگ
۱۵۵	جنگ‌های جهانی و لنج‌داری بندرکنگ
۱۵۶	نگاهی به ساخت بوم مسی (جود الکریم) در بندرکنگ
۱۵۶	چگونگی ترقی شدن بوم مسی در جنگ جهانی دوم
۱۶۱	گوشه‌ی انجمنیات اجتماعی و فرهنگی آقای یعقوب بحری نویسنده تاریخچه بوم مسی
۱۶۳	تاریخ شفاهی دریانوردی بندرکنگ در گفتار موسی غلامپور از بازماندگان بوم مسی
۱۶۹	منابع
۱۷۵	ضمایم

پیشگفتار

بررسی تاریخ دریانوردی بندرکنگ که عملکرد بوم مسی از ابتدای فعالیت تا زمان غرق شدن آن نیز در همین مقوله می‌گنجد، مستلزم شناخت بیشتر منابع اعم از منابع کتابخانه‌ای، اسناد و اسناد خانوادگی می‌باشد. در کنار منابع کتابخانه‌ای تاریخ شفاهی، مصاحبه، مشاهدات مکتوبی و تاریخ در تصویر نیز که شامل عکس و فیلم و غیره می‌باشد، به پژوهشگر کمک می‌کند تا پژوهشی درخور در مورد یک موضوع انجام دهد. تا کنون راجع به تاریخ دریانوردی بندرکنگ و شیوه غرق شدن بوم مسی مباحث متعددی در کتاب‌ها آمده است اما به ندرت افرادی اقدام به مصاحبه فرآگیر با بازماندگان این کشتی که در جنگ جهانی نخست شده است، کرده‌اند. زمان‌هایی در تاریخ دریانوردی وجود داشت که مصادف با حوادث بزرگ جهان، نظیر جنگ جهانی و غیره بوده است، لذا دریانوردان بندرکنگ می‌بایست در بسیاری دریایی موارد بیشتری را رعایت می‌کردند و به اقتضای همین شرایط مثلاً در جنگ جهانی دوم، کشتی‌های دریانوردان بندرکنگ که قبلاً از هند به آفریقا بیشتر کاپران حمل می‌کردند، در این زمان برنج از هندوستان به آفریقا و به ویژه برخی از بنادر آفریقا که تحت تسلط متفقین بودند، می‌بردند. این موضوع نمی‌توانست دور از چشم آلمانی‌ها و این‌ها نیز دریایی آن‌ها در اقیانوس هند فعال بودند و در پی غرق کردن کشتی‌های تجاری انگلیسی‌ها بودند، باشد. این مباحث در ارتباط با بوم مسی در این نوشتار به خوبی تشریح خواهد شد.

در این نوشتار تلاش بر این است که به گوشه‌های نهفته‌ی از تاریخ دریانوردی و لنج‌سازی بندرکنگ از جمله نقش زنان در تاریخ دریانوردی، لنج‌های غرق شده در بندرکنگ با تاکید بر بوم مسی مورد بررسی قرار گیرد. چون بوم مسی توسط لنج‌سازان بندرکنگ و در ساحل بندرکنگ ساخته شده و این امر نشان می‌دهد که لنج‌سازان

بندرکنگ در سده بیستم، توان ساخت لنج‌های بزرگی نظیر بوم مسی را داشتند که بتواند عرصه اقیانوس و دریاها را در نوردد و نقش مهمی در صنعت حمل و نقل کشور داشته باشد. از سوی دیگر راهنمایان، ناخدایان، جاشوان، دست‌اندرکاران صاحب لنج بوم مسی همگی از دریانوردان بندرکنگ بودند که به خوبی نشان می‌دهد این دریانوردان با جسارت خاص به دریانوردی در برهه‌های حساس تاریخ جهان نظیر جنگ جهانی می‌پرداختند. به همین دلیل نیز فصولی از این این نوشتار به دریانوردی و لنج‌سازی بندرکنگ اختصاص یافته است تا مطالعه‌کننده این نوشتار شمه‌ای کلی از فضای دریانوردی و لنج‌سازی در بندرکنگ که بوم مسی در آن جا ساخته شده و به وسیله دریانوردان بندرکنگ به سفر دریایی طولانی می‌رفته، داشته باشد. فصل اول کتاب در ارتباط با نگاهی به تاریخ و آثار تاریخی بندرکنگ و وجه تسمیه این شهر است تا مطالعه‌کنندگان آنگاه از تاریخ این شهر به مباحث دریانوردی آن توجه نمایند. فصل دوم کتاب درباره دریانوردی و سفرهای دریایی مردم بندرکنگ است. در فصل سوم مسایل فرهنگی دریانوردی بندرکنگ مورد واکاوی قرار گرفته است. فصل چهارم این نوشتار در ارتباط با لنج‌سازی بندرکنگ می‌باشد. در فصل پنجم دریانوردی بندرکنگ و سوانح آن بررسی شده است. فصل ششم کتاب به تفصیل در مورد عملکرد بوم مسی و شیوه غرق شدن آن می‌باشد. در این فصل تلاش بر این است که به خوبی فضای سیاسی دوره‌ای از تاریخ که مربوط به جنگ جهانی است، مورد واکاوی قرار گیرد تا نشان داده شود که بوم مسی در چه شرایطی و به چه سببی مورد حمله زیر دریایی قرار گرفت و شرایط اقیانوس هند برای دریانوردی در دوران جنگ جهانی دوم به چه صورت بوده است.

در این مقام بر خود لازم دانستیم از بزرگانی که در این نوشتار ما را یار و یاور بودند، قدردانی شود. در ابتدا از جناب آقای مهندس ایوب زارعی شهردار شهر تاریخی بندرکنگ و اعضای شورای اسلامی دوره پنجم این بندر تاریخی قدردانی می‌گردد. از همکاری و همیاری جناب آقای بدر دریابان و جناب آقای محمود یوسفیان سپاسگزاریم. از سرکار خانم محبوبه شرفایی و سرکار خانم الهام گلپت تشکر می‌کنیم. در ضمن از بزرگواری که در تهیه فصل سوم و فصل پنجم این نوشتار همکاری نموده‌اند و در اول هر فصل نام آن‌ها برده شده است قدردانی می‌شود.

زمستان ۱۳۹۷

دکتر محمد حسن نیا - یعقوب بحری